

Waldemar Gliński

Kielce. St. Pałac - północne skrzydło

Informator Archeologiczny : badania 18, 186-187

1984

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

narożniku znajduje się wieża. Dwór otoczony jest suchą fosą.

W związku z kapitalnym remontem dworu podjęto interdyscyplinarne badania archeologiczne, geomorfologiczne i architektoniczne w celu wyjaśnienia stratygrafii obiektu i rozwarstwienia murów, a także ustalenia najstarszych faz osadnictwa w rejonie dworu.

Założono 8 wykopów, w tym 6 w fosie prostopadła do zewnętrznego obwodu murów, jeden na wewnętrznym dziedzińcu i sondaż w pomieszczeniu przyziemia. Ponadto oczyszczono profil rowu melioracyjnego w odległości 30 m od dworu.

W wykopie I odkryto ścianę zespołu trzech pomieszczeń dostawionych do wschodniej zewnętrznej ściany dworu. W fosie przy zewnętrznej ścianie północnej odkryto kanał odwadniający. Na dziedzińcu wewnętrznym odkryto studnię z cembrowią kamienną. W studni na głębokości 1,9 m wydobyto 13 ułamków ceramiki średniowiecznej oraz fragment drewnianego pierścienia. Ponadto fragmenty naczyń średniowiecznych i podkowę żelazną odkryto w fosie melioracyjnej.

Pod fundamentami dworu renesansowego nie stwierdzono zalegania starszej warstwy kulturowej. Zebrany nieliczny materiał średniowieczny dowodzi, że w rejonie dworu istniało osadnictwo z XIII/XIV w. poświadczane w źródłach pisanych z początkiem XIV w.

Ważną inwentaryzacją wykazała, że dwór był trzykrotnie przebudowany i nie był obiektem obronnym, lecz miał typową manierystyczną dekorację.

Badania będą kontynuowane.

KALISZ POMORSKI
woj. koszalińskie
Zamek rycerski

PP Pracownie Konserwacji Zabytków
Pracownia Archeologiczno-Konserwatorska
Oddział w Szczecinie

Badania prowadził mgr Roman Kamiński. Finansował WKZ w Koszalinie. Pierwszy sezon badań. Zamek - pałac /XIV-XX w./

Zamek położony jest na północno-zachodnim krańcu miasta nad rzeką Drawicą. Zachował się budynek jednotraktowy na planie prostokąta /15 x 25 m/. Trwa obecnie jego odbudowa.

Celem prac wykopaliskowych było rozpoznanie najstarszego założenia zamkowego i kolejnych faz przebudowy. Prace miały objąć prawie cały teren wokół istniejącej bryły, wykonując 10 wykopów o łącznej powierzchni 250 m².

Odkryto od strony południowo-wschodniej całkowicie zachowane fundamenty kamienno-ceglane skrzydła /9,8 x 7,2 m/ dostawionego do ściany południowej zamku. Budynek skrzydła był dwutraktowy i poprowadzony, wnętrza piwnic brukowane. Na podstawie materiału ceramicznego jego budowę możemy łączyć z 2 połową XVI w., na który to okres przypada przebudowa zamku gotyckiego na rezydencję renesansową.

Na tej samej południowej stronie, ale w części wschodniej odsłonięto na całej długości 9 m /fundament ściany południowej budynku /9 x 13/ zbudowanego w XVIII w., a rozebranego w latach 60-tych naszego stulecia. Odkryto też niewielki fragment muru obronnego, który przebiegał prostopadłe do bryły zamku. Pozostała jego część w bezpośredniej bliskości narożnika zamku została całkowicie zniszczona przez wapieniasty wyłaj budynku skrzydła zachodniego.

Zagłębiony mur obronny wraz z fragmentem fundamentów baszty narożnikowej odkryto przy narożniku północno-zachodnim zamku. Odkryty odcinek /14 m/ zbudowany jest z dużych głazów narzutowych łączonych zaprawą wapienną, posiada szerokość 2 m. Są to fragmenty wschodniej kurtyny murów miejskich zbudowanych w końcu XIV wieku.

Przy samej ścianie południowej zlokalizowano ławę kamienną /3,45 x 1,8 m/ o bliżej nie określonej funkcji. Podobna ława ułożona była przy narożniku północno-wschodnim zamku.

W tej samej części wzgórza odsłonięto fundamenty kamienne budynku gospodarczego usytuowanego na osi E-W. Budynek o szerokości 5 m był niepodpiwniczony. Już na skarpie. wzniesienia, w odległości 11 m od ściany północnej zamku, odkryto narożnik budynku o tym samym usytuowaniu. Fundamenty i zachowana część murów zbudowana była z cegły rozbiórkowej. Budynek był podpiwniczony, posadowiony na rumowisku gruzu ceglano-głazowego i gliny. Na podstawie materiału, głównie szklanego, zebranego z tych warstw datować go należy na XVIII w.

W odległości 14,5 m na północ od zamku odkryto fundamenty muru kamienno-ceglanego o szerokości 1,3 m posadowionego na niecałkowicie niwelacyjnej. Od strony wewnętrznej towarzyszą mu grube warstwy pożarowe i zwalone fragmenty murów ceglanych na zaprawie wapiennej. Jest to mur niewątpliwie średniowieczny; szczegółowe określenie jego chronologii i funkcji możliwe będzie po odsłonięciu jego dalszych odcinków.

Na wysokości ściany wschodniej zamku odkryto dobrze zachowany poziom bruku kamiennego ze spadkiem w kierunku północno-wschodnim. Wybrukowanie otoczenia zamku nastąpiło po pożarze 1771 roku i ostatniej przebudowie tego obiektu na pałac w stylu pruskiego baroku.

Pod poziomem bruku odsłonięto grube warstwy pożarowe. Z budowlą drewnianą na fundamentach kamiennych /zlokalizowano narożnik północno-zachodni fundamentów/ należy wiązać ślady klepiska.

Badania będą kontynuowane.

KIELCE
St. Pałac - północne skrzydło

Wojewódzki Ośrodek Archeologiczno-Konserwatorski
w Kielcach

Badanie prowadził mgr Waldemar Gliński. Finansował PDNE PP PKZ Kielce. Pierwszy sezon badań. Pałac biskupi, północne skrzydło /XVII, XVIII w./

Celem badań było uzyskanie źródeł architektoniczno-archeologicznych do opracowania monografii kieleckiego wzgórza zamkowego. Wykop sondażowy usytuowano przy północnym skrzydła pałacu

od strony wschodniej ryzalitu w celu ustalenia relacji posadowienie stopy fundamentowej skrzydła pałacu i ryzalitu oraz ich wzajemne przewiązanie lub jego brak. Wytyczono wykop sondażowy 5 x 2,5, przy czym zachodni brzeg wykopu usytuowano wzdłuż wschodniej ściany ryzalitu.

Ustalono, że stopa fundamentowa ryzalitu jest nieprzewiązana ze skrzydłem pałacu i posadowiona jest znacznie niżej. Można więc przypuszczać, że ryzalit posadowiony jest na wcześniejszych fundamentach "kuchni biskupiej" znanej z przekazów źródłowych. Liczny nowożytny materiał ceramiczny wystąpił tylko pod współczesną warstwą użytkową.

Dokumentacja rysunkowa i fotograficzna - archiwum WOAK Kielce.

KIELCE
St. Pałac - ogród

Wojewódzki Ośrodek Archeologiczno-
-Konservatorski
w Kielcach

Badania prowadził mgr Waldemar Gliński. Finansował PDNH PP PKZ Kielce. Pierwszy sezon badań Ogród pałacu biskupiego, zabudowania gospodarcze /XVII-XIX w./

Celem badań było uzyskanie źródeł architektoniczno-archeologicznych do opracowania monografii kieleckiego wzgórza zamkowego. Miały one za zadanie odczytanie planu XVII-wiecznego "domu ogrodnika", znalezienie powiązań muru obwodowego z zachowanym /obecnie zburzonym/ XIX-wiecznym budynkiem gospodarczym oraz ewentualne potwierdzenie istnienia znanego w źródłach muru, tworzącego wewnętrzny podział wzgórza zamkowego. Wytyczono wykopy o wymiarach 5 x 3 i 5 x 2 /południowo-wschodni narożnik XIX-wiecznego domu gospodarczego/.

W wyniku badań stwierdzono, że XIX-wieczny dom gospodarczy posadowiony jest na wcześniejszych fundamentach /murach kamienno-ceglanych/ pochodzących z XVII-wiecznego domu ogrodnika. Uchwycono jego narożnik p. południowo-wschodni. Mur kamienny stanowi fazę XVII-wieczną, natomiast opłaszczowanie ceglane stanowi fazę XVIII-wiecznej przebudowy. Fundament kamienny posadowiony jest na warstwie calcowej - skałka dewońska. Nie zlokalizowano muru tworzącego wewnętrzny podział wzgórza zamkowego. Nieliczny materiał ceramiczny wystąpił w XIX i XX-wiecznych warstwach niwelacyjnych. W XIX-wiecznej warstwie wystąpił także fragment kafa piecowego typu saskiego sprzed 1780 r., pochodzącego z pałacu biskupiego. Dokumentacja rysunkowa i fotograficzna - archiwum WOAK Kielce.

KŁÓBKA, gm. Lubień Kujawski
woj. włocławskie
Stanowisko I

patrz
późne średniowiecze

KNYSZYŃ
woj. białostockie
Stanowisko II

patrz
późne średniowiecze

KOŁOBRZEG-Stare Miasto
ul. Katedralna, Mariacka,
G. Narutowicza, Brozowa
Wąska

patrz
późne średniowiecze

KRAKÓW-Stare Miasto
Pl. Wiosny Ludów
Kościół W. Świętych

patrz
wczesne średniowiecze

KRAKÓW-Stare Miasto

patrz
wczesne średniowiecze

KRASTYSTAW
woj. chełmskie
Zamek

patrz
późne średniowiecze

KRZELÓW, gm. Sędziszów
woj. kieleckie

patrz
późne średniowiecze

KRUSZWICA
woj. bydgoskie
Stanowisko 13

patrz
okres lateński

LUBIEŃ KUJAWSKI
woj. włocławskie

patrz
późne średniowiecze

LUBLIN
Stare Miasto
Blok VI

patrz
późne średniowiecze

LUBLIN
Stare Miasto
Blok X
Trybunał /d. Ratusz miejski/

patrz
późne średniowiecze

ŁĘKNO, gm. Wągrowiec
woj. piłskie
Stanowisko 3

patrz
wczesne średniowiecze